

Skjøtselsplan for kantvegetasjon langs Vigga gjennom Brandbu sentrum, Oppland.

Innholdsfortegnelse

1. Hovedmål	3
1.1. Generelt om kantsoner langs vassdrag	3
1.2. Generelt om kantsoner inntil flomverk	4
2. Bestemmelser for kantsoner langs Vigga gjennom Brandbu sentrum	6
2.1. Nordre del - fra Festningssvingen til bru i Storlinna:.....	6
2.2. Øvre nordre del – fra bru i Storlinna via Eggeelva til Augedalsbrua:.....	7
2.3. Midtre del – fra Augedalsbrua til gangbru utenfor torget:	9
2.4. Midtre øvre del – fra gangbru utenfortorget til bru i Orhagavegen:.....	11
2.5. Sørliche del – fra bru i Orhagavegen via Gullåa til :	12
3. Gjennomføring og oppfølging	14
Kilder	14

1. Hovedmål

Hovedmålet med denne skjøtselsplanen å ivareta hensynet til nødvendig strømningsareal slik at flomsikringen fungerer etter hensikten og samtidig tilrettelegge for et rikt biologisk mangfold i og langs elva.

I etterkant av flomsikringsarbeidene som NVE skal utføre i 2018 og 2019, vil det være behov for skjøtsel av kantvegetasjonen i det flomsikrede området for å opprettholde det nødvendige strømningsarealet som er grunnlaget for flomsikringens sikkerhetsnivå.

I henhold til Forskrift om kommunalt tilsyn med anlegg for sikring mot flom, erosjon og skred og anlegg for å bedre vassdragsmiljøet, fastsatt ved klg.res 17 juni 2005 med hjemmel i vannressursloven, forplikter Gran kommune seg til å føre tilsyn med sikringsanlegg som NVE har bygd. I dette inngår bl.a. å se til at nødvendig skjøtsel av kantvegetasjon på/langs anlegget utføres slik at sikringsanlegget fungerer som forutsatt.

1.1. Generelt om kantsoner langs vassdrag

Kantvegetasjonens betydning for livet i og langs små og store vassdrag er ubestridelig. Dette understrekes ved at kantsonen er beskyttet gjennom både naturmangfoldloven og vannressursloven samt lovverk innen landbruk og skogbruk.

Bredden på kantsonen kan variere og kan fastsettes av kommunen eller fastsettes i rettslig bindende planer etter plan- og bygningsloven. Nydyrkingsforskriften krever et minimum på 6 meter langs vassdrag med sikker vannføring, mens vannressursloven sier at kantsonen i tillegg til å ta opp avrenning også skal gi levested for planter og dyr. Kantvegetasjonen skal være så bred at den tar opp avrenning fra bl.a. landbruket samtidig som den skal fungere som levested for fugler og pattedyr. Dette betyr i praksis at kantvegetasjonen må bestå av både trær og mindre planter.

Kantskog har flere viktige funksjoner:

- Røtter av trær og busker binder jorda sammen og hindrer erosjon
- Bred kantsone kan redusere skader ved flom og isgang
- Tar opp næringsstoffer/avrenning som forurensar elvevannet
- Gir skygge og hindrer oppvarming av vannet (eks. varmt vann gir økt begroing og dårlige vekstforhold for fisk)
- Nedfall av løv gir næring til bunndyr
- Fiskeyngel kan få så mye som 70% av all næringen fra vegetasjonen langs elva
- Viktig viltkorridor – vandringsvei for småvilt og hjortevilt
- Lauvskog langs vassdrag er viktige hekkeplasser for fugl
- Store eldre trær langs vassdrag utgjør ofte viktige biotoper for vedboende sopp og insekter
- Gamle trær utgjør viktige elementer i landskapet

Fjerning av kantvegetasjon skal omsøkes Fylkesmannen, men det er likevel lov å drive skjøtsel av kantsonene gitt at man ivaretar de biologiske verdiene som er der. Overhengende trær og eldre trestokker og røtter som ligger i elva er viktige elementer som gir skjul og mat for bunndyr og fisk og bør derfor ikke fjernes. Likevel bør slike nedfallsklare trær fjernes hvis de kan medføre at elva demmes opp øker flomfaren. Dette gjelder særlig i og ovenfor urbane områder der bygninger, veier og annen infrastruktur kan bli utsatt for flom.

I utgangspunktet bør kantsonen være så bred som mulig og mest mulig sammenhengende. I tettbebyggelse og sentrumsområder kan slike kantsoner bli både smal og usammenhengende, men den kan likevel opprettholde sin viktige funksjon.

Kantsonene bør generelt skjøttes med varsomhet, og der kantvegetasjonen mangler bør det etableres ny kantvegetasjon, fortrinnsvis av stedegen vegetasjon. Vegetasjonen må gjerne bestå av både gress, urter, busker og trær i forskjellig alder og høyde. Bredden og tettheten på vegetasjonsbeltet kan med fordel variere slik at noen kortere strekninger kan tynnes mye for å slippe lys til undervegetasjonen, mens andre strekninger får stå urørt.

I sentrumsområder kan det være ønskelig med bedre utsikt til vassdraget. Dette kan imøtekommes ved å åpne opp avgrensede strekninger ved å tynne tresjiktet og beholde et busksjikt med lavere vegetasjon. For eksempel kan enkelte partier bestå av enkelttrær med store, og fortrinnsvis sammenhengende, kroner stå igjen langs vassdraget. Slike store enkelttrær kan også kvistes de nederste par meterne for å åpne opp ytterligere. Det er en fordel om disse trærne står tett inntil vassdraget og gir skygge og nedfall av næring til bunndyr og fisk.

Gangstier bør ikke ligge helt inntil vannstrengen over lange strekninger, og kan med fordel legges lengre unna elva, spesielt i områder som er aktuelle for gyting for fisk.

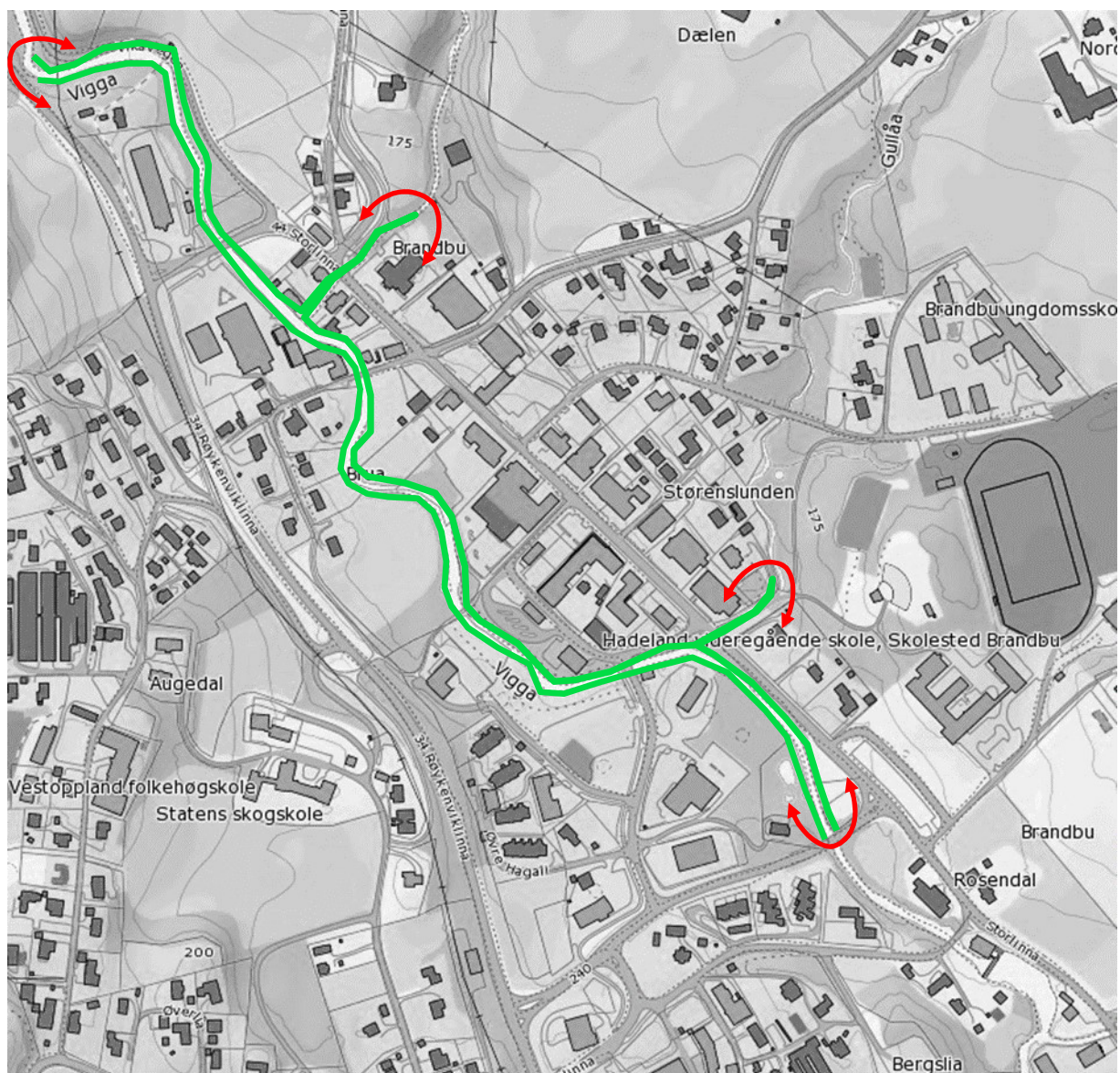
Skjøtsel av kantsonen skal ikke foregå i hekkeperioden for fugl. Det vil si at all hogst må skje fra midten av august til starten av april.

1.2. Generelt om kantsoner inntil flomverk

Der hvor det er etablert flomverk langs vassdraget, er det ofte en kjøreveg på toppen. For at det til enhver tid skal være mulig å komme fram til de forskjellige delene av sikringsanlegget, må toppen av flomverket være fri for høyere vegetasjon. Der hvor det er tetteduk og/eller erosjonssikring av stein, må trær med stammediameter over 8-10 cm fjernes for å unngå at større røtter skader tetteduken eller erosjonssikringen på flomverket. Det er viktig å ta vare på den øvrige vegetasjonen, blant annet for å hindre erosjon.

Det er den enkelte grunneier eller grunneierlag/ flomverkslag som har ansvar for å utføre nødvendig skjøtsel på flomverket, mens kommunen har tilsynsansvaret i henhold til *Forskrift om kommunalt tilsyn med anlegg for sikring mot flom, erosjon og skred og anlegg for å bedre vassdragsmiljøet (FOR-2005-06-17-655)*

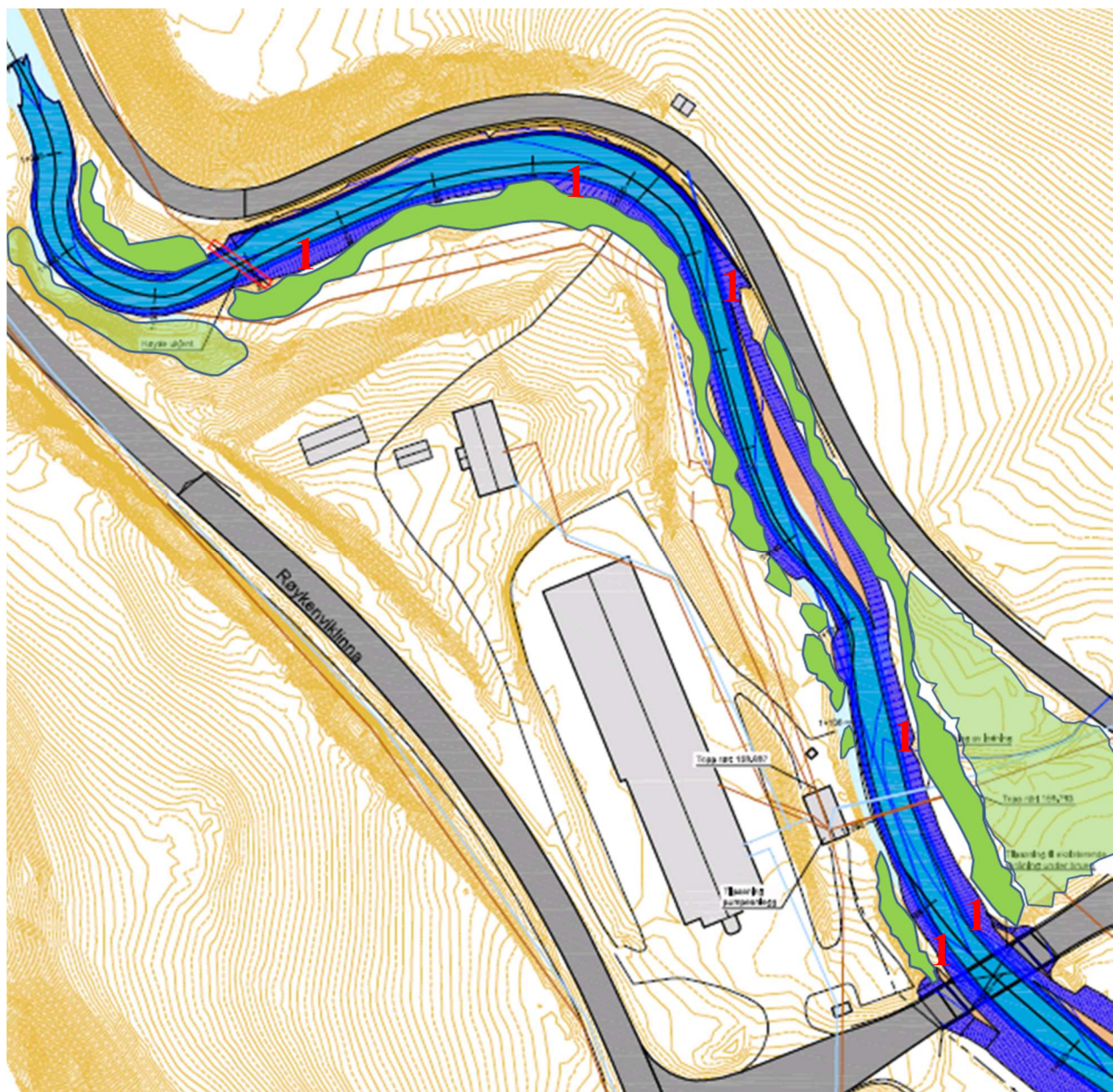
Ved større ryddeprosjekter skal fylkesmannens miljøvernavdeling kontaktes, i tilfelle det er nødvendig med en dispensasjon fra vannressurslovens bestemmelser om kantvegetasjon.

Figur 1 Områdeavgrensning for denne skjøtselsplanen

2. Bestemmelser for kantsoner langs Vigga gjennom Brandbu sentrum

2.1. Nordre del - fra Festningssvingen til bru i Storlinna:

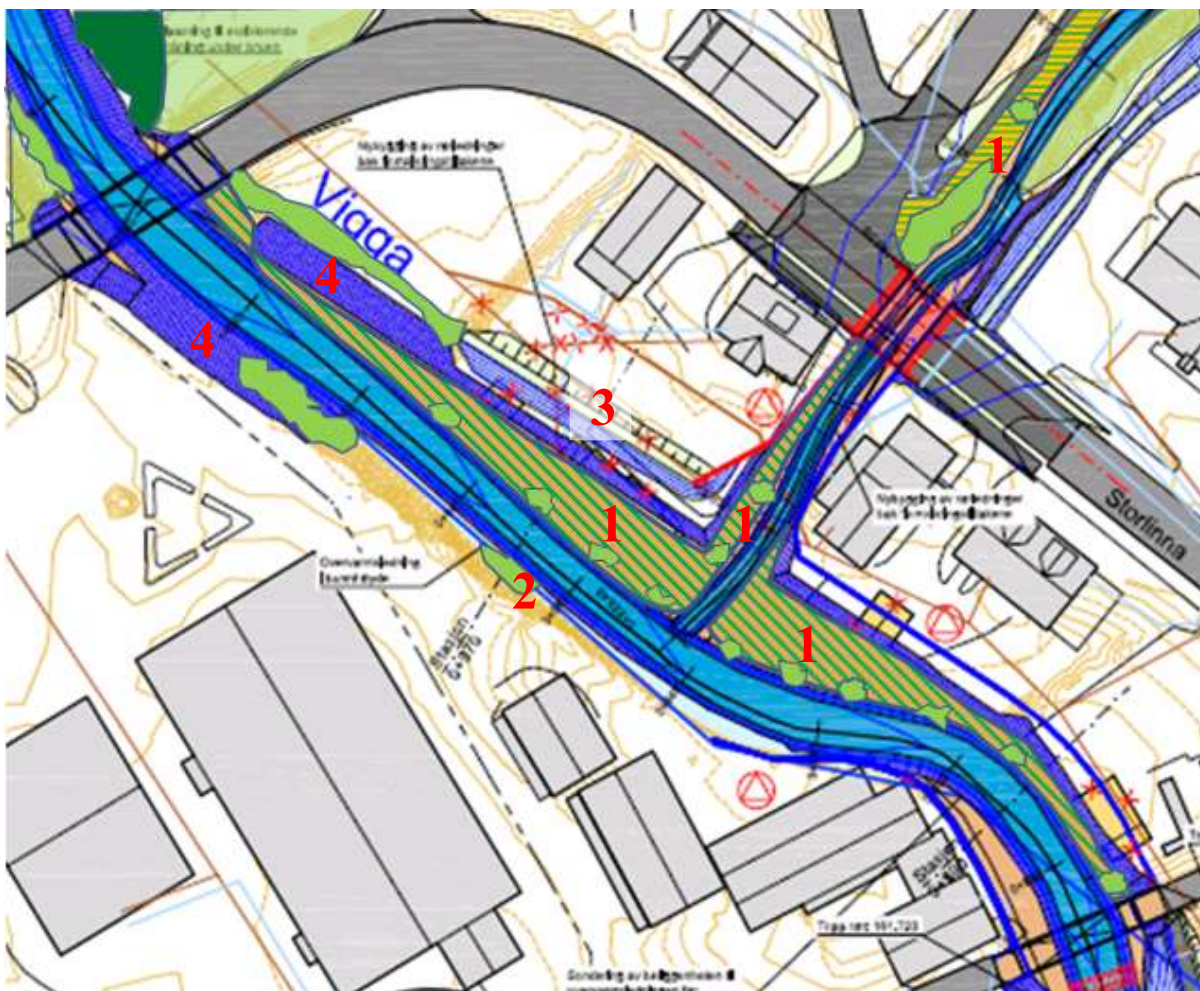
Figur 2 Nederste del av området hvor elva har blitt mest senket i forbindelse med flomsikringsarbeidet.

Her består kantskogen litt inne på land av både urørt kantvegetasjon med eldre trær og nyere reetablert kantvegetasjon inn mot elva der denne har blitt senket og elvekantene har blitt erosjonssikret. På denne strekningen prioriteres ikke utsikt til vassdraget og åpninger og kvisting er derfor ikke aktuelt.

- Langs denne sonen skal ikke lages gangsti langs elva, slik at her er det ikke behov for innsyn til elva.

- På begge sider av elva er det både gammel og nyetablert kantvegetasjon. Her skal det ikke drives noe skjøtsel ut over å fjerne de trærne som etter hvert får stammediameter på mer enn 8-10 cm som står i selve erosjonssikringen langs elvekanten (1).
- Kantsonen skal bestå av kantvegetasjon av forskjellig høyde, alder og sammensetning.
- Generelt gjelder at store trær som er dårlige og i ferd med å falle ut i elva fjernes og det skal ikke tillates store trær med stammediameter på mer enn 8-10cm der hvor det er erosjonssikring.

2.2. Øvre nordre del – fra bru i Storlinna via Eggeelva til Augedalsbrua:

Figur 3 Øvre del av område hvor elva har blitt senket og hvor det har blitt etablert lavere platå langs elvekanten som oversvømmes ved flom.

Her er det stort sett nyere reetablert kantsone som følge av senking og utgraving av lavere platå langs elvekanten. Disse lavere platåene (1) er en viktig del av strømningsvernsnittet ved flom og det er

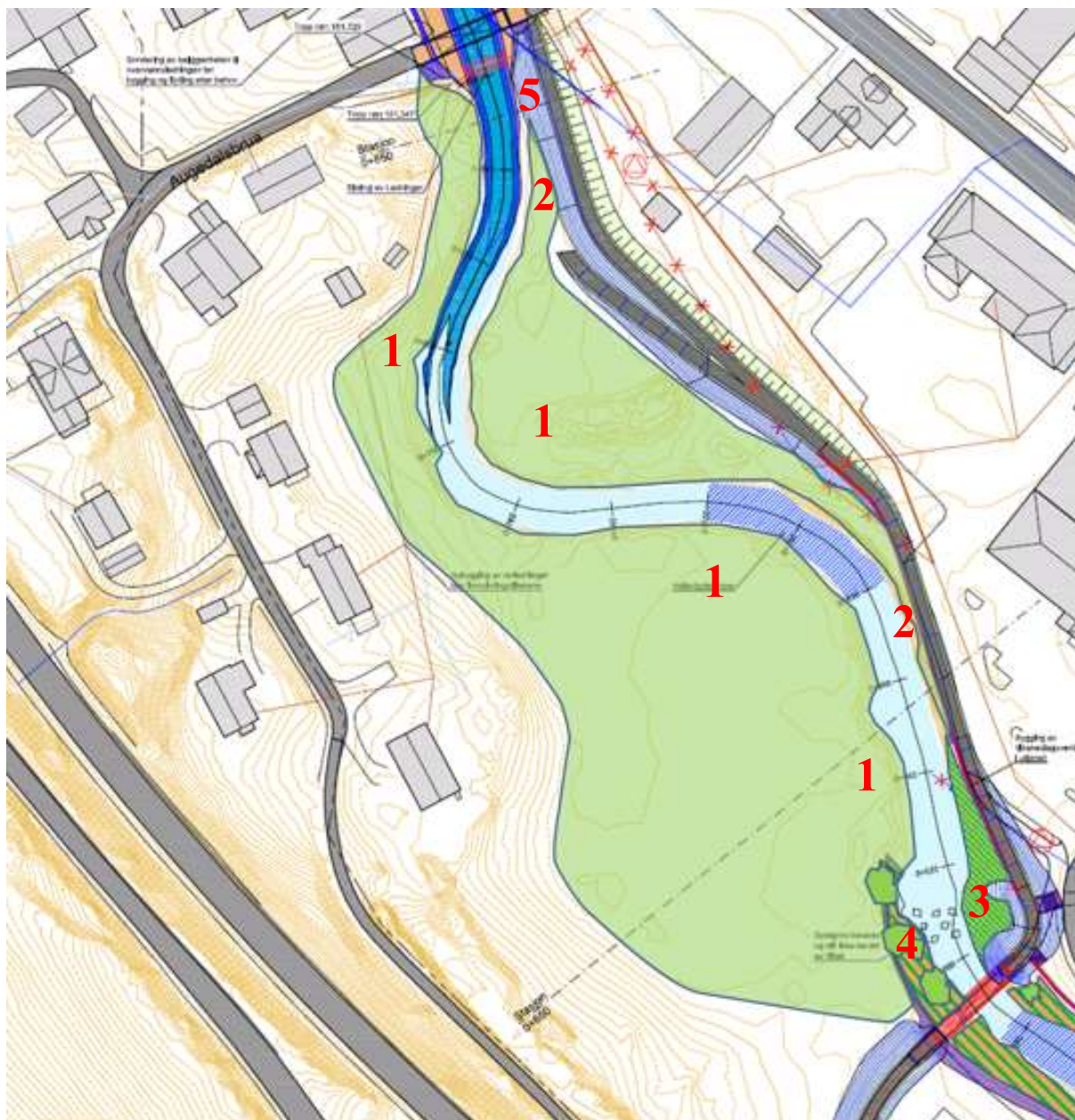

derfor viktig at det blir foretatt jevnlig skjøtsel av disse områdene for at flomsikringen skal fungere etter hensikten.

På denne strekningen prioriteres hensynet til nødvendig strømningsstverrsnitt ved flom og utsikt til vassdraget, men samtidig også skjerming av gyteområdet ved Eggeelvas utløp (2).

- Kantsonen skal bestå av lav kantvegetasjon som gress og urter og noen større enkelttrær med store, fortrinnsvis sammenhengende, kroner på det lave plataået ytterst mot elva (1).
- Det er spesielt viktig at det er trær på begge sider av elva som gir skygge og skjerming ved samløp Eggeelva (2)/(1).
- Hvis de store enkelttrærne blir for gamle eller dårlige, må disse hogges og la nye vokse opp (1)
- Det skal ikke vokse trær på flomvollen innenfor det lavere plataået nedenfor Eggeelva (3).
- Generelt gjelder at det ikke tillates store trær med stammediameter på mer enn 8-10cm der hvor det er erosjonssikring (4).
- Kvisting foretas i inntil 2m høyde når trærne har nådd en viss størrelse.(stammediameter ca 12 cm) (1)

2.3. Midtre del – fra Augedalsbrua til gangbru utenfor torget:

Figur 4 Midtre del av flomsikringsanlegget med gyteområder, mye urørt kantvegetasjon og flommark.

Her er det mye urørt eldre kantsone og noe nyere reetablert kantsone på øverste del av strekningen.

På denne strekningen er det delvis prioritert og delvis ikke prioritert utsikt til vassdraget, åpninger og kvisting.

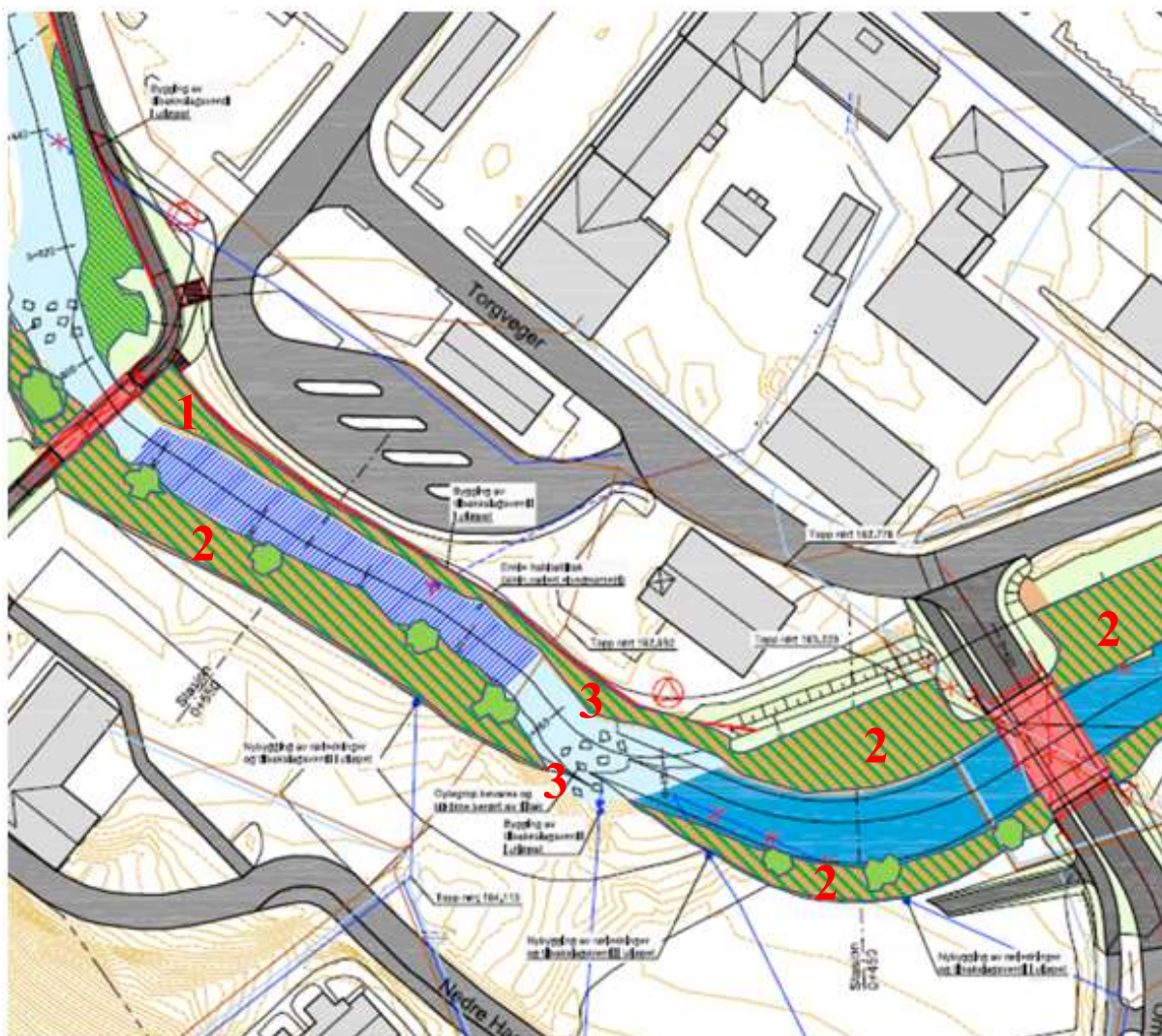
På den nederste halvparten, samt på størsteparten av den venstre siden sett nedover vassdraget, prioriteres ikke innsikt til vassdraget (1). På denne strekningen er det satt av flommarksområder på begge sider av elva hvor elva får lov å bre seg ut under større flomhendelser.

- Langs elvekanten der det ikke er erosjonssikring skal det prioriteres å ha en mest mulig variert kantsone med hensyn til alder og høyde, men samtidig prioritere å la de større trærne som står ut mot elva få stå (1)
- Generelt gjelder at det skal tas ut gamle dårlige eller undervaskede trær nærmest vannkanten for å unngå at rotvelter forårsaker oppstuvning og erosjon.
- Bredden og tettheten på vegetasjonsbeltet kan variere noe på nedre del av denne strekningen på sentrumssiden slik at noen kortere strekninger kan tynnes mye for å slippe lys til undervegetasjonen, mens andre strekninger får stå urørt (2).
- Det skal ikke tillates store trær med stammediameter på mer enn 8-10cm på noen av sidene på den nederste delen av strekningen der hvor det er erosjonssikring (5)

På den øverste halvparten skal det på sentrumssiden prioriteres innsikt til vassdraget der hvor gangstien går langs med elva, med unntak av akkurat forbi gyteområdet rett nedstrøms gangbrua.

- Gangstien skal svinge litt unna vannstrengen akkurat forbi gyteområdet (3)
- Rundt gyteområdet (3) er et typisk område som skal ha godt med vegetasjon. Her er det spesielt viktig at trær med større kroner får stå slik at det får være et sammenhengende kronedekke over den lave kantvegetasjon under og at det er en viss variasjon i alder og høyde på trærne. Disse trærne skal stå på det lavere platået ut mot elva så langt ut mot vannstrengen . Kvisting av de større trærne kan foretas i inntil 2m høyde når trærne har nådd en viss størrelse (stammediameter ca 12 cm) (3)
- Kantsonen på venstre side sett nedover elva, skal bestå av lav kantvegetasjon som gress og urter og noen større enkeltrær med store sammenhengende kroner på det lave platået ytterst mot elva (4). For å unngå oppstuvning av vann i en flomsituasjon må tilveksten av trær skjøttes slik at den ikke medfører oppstuvning av vann, samt at trærne kvistes de nederste 2 meterne for å ivareta flomvannavledningen.

2.4. Midtre øvre del – fra gangbru utenfortorget til bru i Orhagavegen:

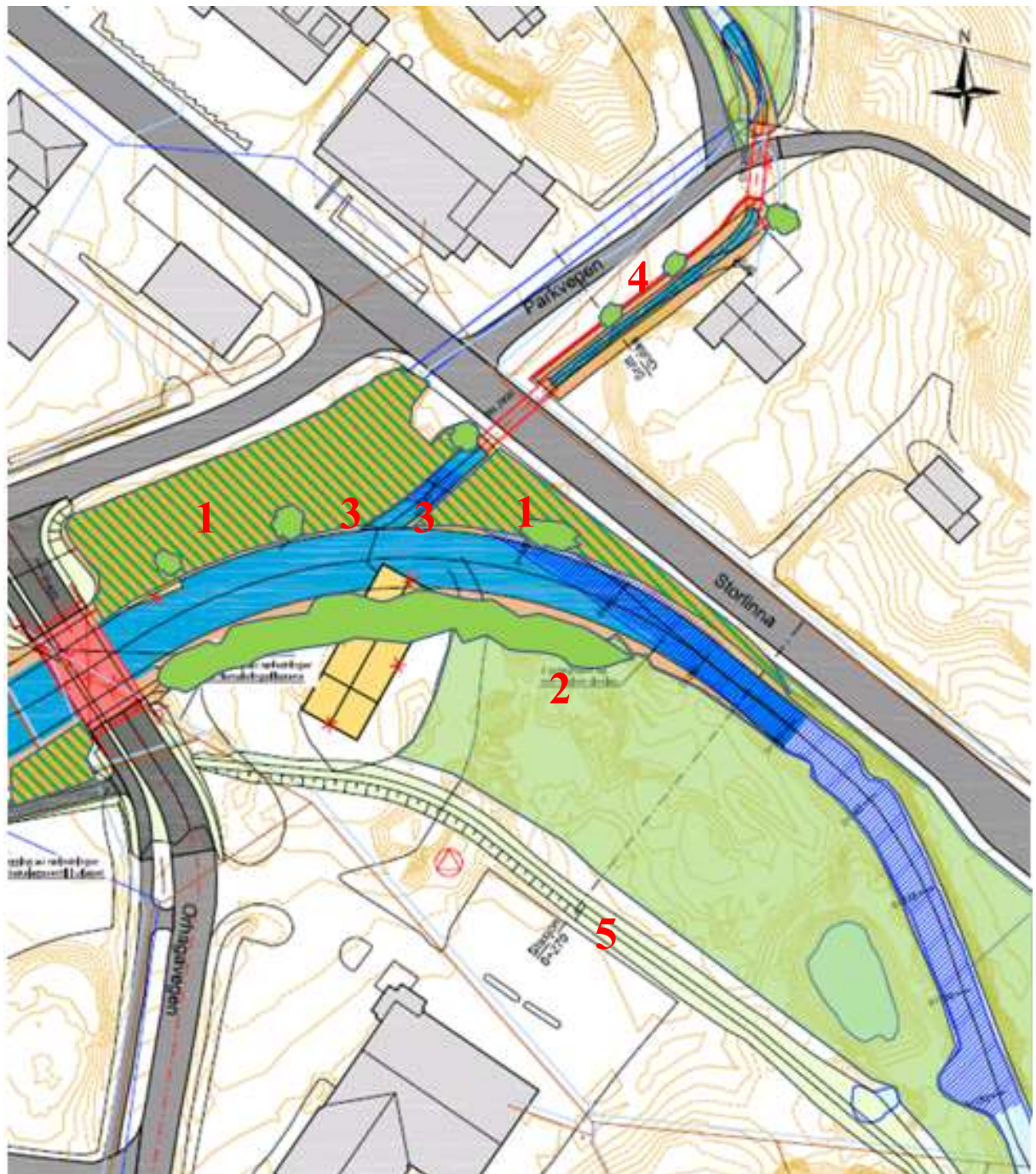

Figur 5 Midtre del av flomsikringsanlegg utenfor sentrumsområdet hvor det er lagt opp til innsyn til vassdraget i kombinasjon med skjerming av selve gyteområdene.

På denne strekningen prioriteres hensynet til nødvendig strømningsverrsnitt ved flom og utsikt til vassdraget, men samtidig også skjerming av gyteområdet utenfor brannstasjonen.

- På sentrumssiden skal det bare være lav kantvegetasjon (1) med unntak ved gyteområdet hvor det er viktig at det står store trær som gir skygge og skjerming (3)
- Kantsonen på motsatt side av sentrum skal bestå av lav kantvegetasjon som gress og urter og noen større enkeltrær som fortrinnsvis bør få en sammenhengende kronedekke og som skal stå ut mot vannstrengen på det senkede partiet (2)
- Hvis de store enkeltrærne blir for gamle eller dårlige, kan disse hogges og nye kan vokse opp.
- Kvisting foretas i inntil 2m høyde når trærne har nådd en viss størrelse.(stammediameter ca 12 cm)

2.5. Sørliche del – fra bru i Orhagavegen via Gullåa til :

Figur 6 Øvre del av flomsikringsanlegget hvor elveløpet har blitt flyttet og sideelva har blitt åpnet opp.

Her er det både nyere reetablert kantsone og gammel kantsone.

På denne strekningen prioriteres hensynet til nødvendig strømningsverrsnitt ved flom og utsikt til vassdraget på sentrumssiden, men samtidig også skjerming av gyteområdet ved Gullåas utløp.

- På sentrumssiden skal kantsonen bestå av lav kantvegetasjon som gress og urter og noen større enkelttrær som fortrinnsvis bør få en sammenhengende kronedekke og som skal stå ut mot vannstrengen på det senkede partiet (1). Kvisting kan foretas i inntil 2m høyde når

trærne har nådd en viss størrelse.(stammedimeter ca 12 cm)

- På motsatt side av sentrum er det mye gammel kantskog, samt noe reetablert kantskog der elva har blitt flyttet. Langs elvekanten der det ikke er erosjonssikring skal det prioriteres å ha en mest mulig variert kantskog med hensyn til alder og høyde, men samtidig prioritere å la de større trærne som står ut mot elva få stå og la disse få et sammenhengende kronedekke (2).
- Det er spesielt viktig at det er trær på begge sider av elva som gir skygge og skjerming ved samløpet med Gullåa (3).
- Det skal stå noen enkelttrær langs nedre del av Gullåa der denne har blitt lagt åpen (4).
- Det skal ikke vokse trær på flomvullen nedenfor Kiwi (5). Området mellom flomvullen og den innregulerte kantvegetasjonssona langs elva kan godt være åpen (2).

3. Gjennomføring og oppfølging

Skjøtsel av kantsonen skal ikke foregå i hekkeperioden for fugl. Det vil si at all hogst må skje fra midten av august til starten av april.

Store trær bør være alm, ask, bøk, bjørk, mens or og selje kan være aktuelle arter i områder der det ikke er så nøye med innsikt, skjøtsel. Eksempelvis ved gytegrupene. De mindre artene gir mer skjul og blir ofte mer hengende ut over vannflata. De andre artene blir fort høye slik at bladverket skjærer mot solinnstråling. Or og selje gir mer skjul fra sidene i tillegg.

Skjøtsel av den lave kantvegetasjonen foretas ved behov, men behov for skjøtsel må som minimum vurderes hvert annet år.

Det bør vurderes behov for skjøtsel av trær ca. hvert 5.år og dette kan gjerne kombineres med det kommunale tilsynet med anlegget.

Kilder

Skjøtsel av kantvegetasjon langs vassdrag som er utarbeidet av Fylkesmannen i Hedmark, Fylkesmannen i Oppland og NVE

Kantskog – Noe av det viktigste for livet i vann står på land. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Denne skjøtselsplanen er en del av FDV-dokumentasjonen for flomsikringsanlegget.